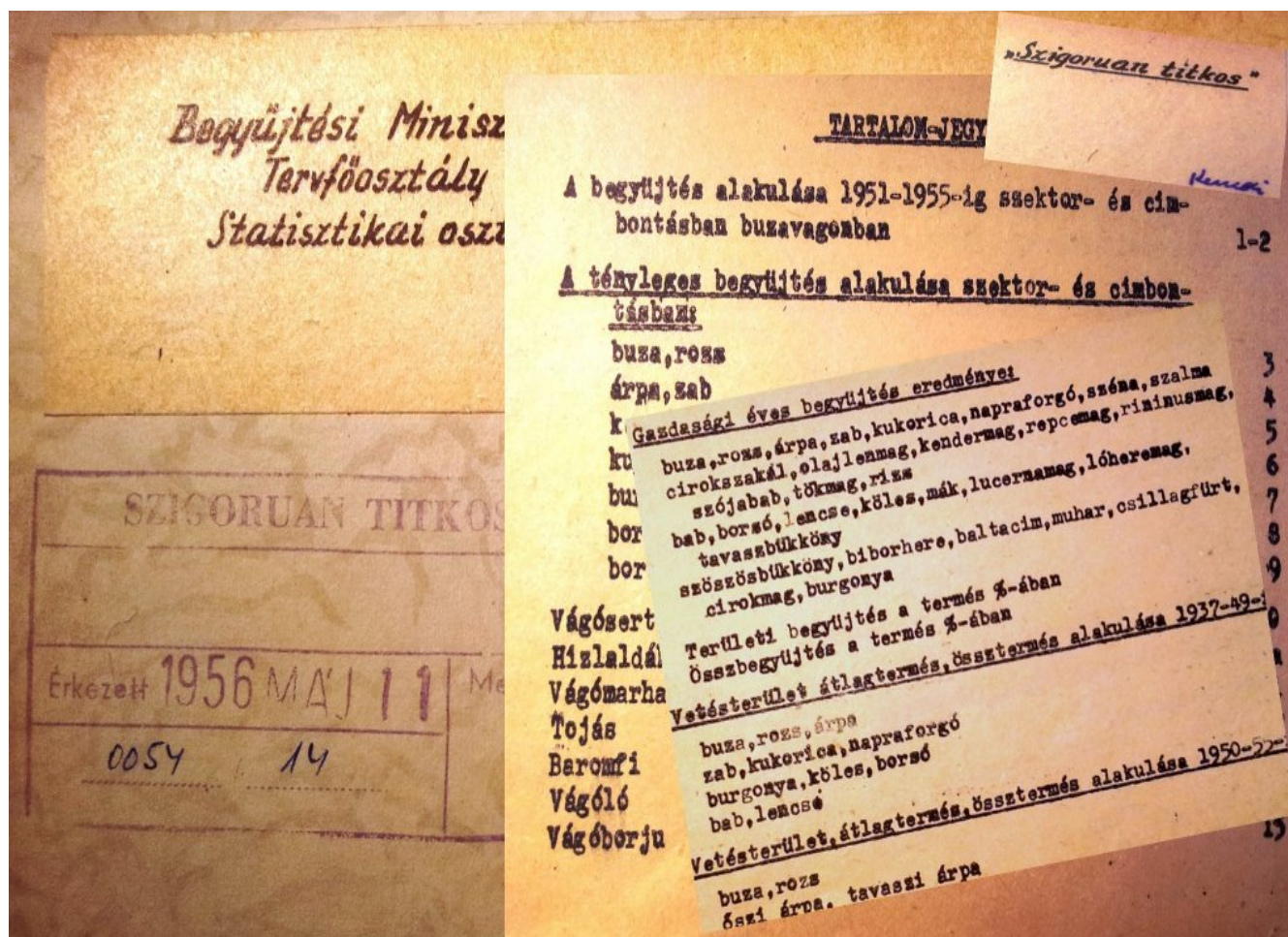

A parasztság is a forradalom mellé állt - A beszolgáltatás

Az 1956-os forradalom sok kiváltó oka közül a parasztságot sújtó embertelen **begyűjtés**, ami sokszor a szó szoros értelmében padláslesöprést jelentett, az egyik nagyon fontos ok.

Az 1956. szeptember 22-én a Budapesti Műszaki Egyetemen tartott diákgyűlés 16 pontos programjában a 10. pontban a következőket olvashatjuk: „*Követeljük a beszolgáltatási rendszer új alapokra fektetését és a termények okszerű felhasználását.*”

Két dokumentumot, illetve ezek alapján rövid történeti áttekintést kívánunk ezúttal olvasóinknak nyújtani.

Az első dokumentum a Begyűjtési Minisztérium Tervfőosztály Statisztikai osztály **Szigorúan titkos** (1956. május 11. 0054/14 számon nyilvántartott) 51 oldalas **Begyűjtési dokumentáció** című statisztikája.

BEADÁSI KÖNYV

az 1954., 1955. és 1956.
évekre

A termelő neve: Károlyi István

Lakcíme: Gyöngyös község város

utca házsz.
tanya hrsz.

A második egy olaszfalui (Veszprém megye) gazda 1954, 1955 és 1956-ra szóló **Beadási könyve**.

-7-

A tényleges begyűjtés alakulása szektor és cimbontásban. Menny. egys: vg

		1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
BURGONYA	TSZ	600	5.419	4.745	1.538	2.287	-	
	Egyéni	15.872	14.346	17.727	19.151	21.947	-	
	Összesen	16.472	19.765	22.472	20.689	24.234	16.811	
	All. szekt.	2.514	4.312	4.049	2.087	3.168	-	
	Szekt.	-	-	-	-	-	2.24	
	Szabad	8.853	7.158	4.406	11.264	17.193	18.233	
	Összesen	27.839	31.235	30.927	34.040	44.595	35.268	
BÁB	TSZ	3	41	75	22	3	85	
	Egyéni	624	267	444	1.534	1.368	830.8	
	Összesen	632	308	519	1.556	1.371	839.3	
	Allami szekt.	1	-	-	-	-	2.2	
	Szekt. és szekt.	251	21	6	1854.854	1.160	922.2	9455
	Sulydiff.	-	-	-	-	86	-	
	AMG	-	-	-	1	-	-	
	Ucs.	-	-	-	-	-	3.3	
	Összesen	884	329	525	3.411	2.617	1767.-	

De miért keletkeztek ezek a dokumentumok, miért kellett a begyűjtés, miért volt ez az 1956-os forradalom kitörésének egyik oka?

Rákosi Mátyás 1948. augusztus 20-án Kecskeméten az „Új kenyér ünnepén” hirdette meg a mezőgazdaság szocialista átszervezését, ami nem jelentett mást, mint az erőszakos kollektivizálást. Ez azonban az erőltetés ellenére sem járt sikerrel, mert a magyar parasztság nem kívánt mezőgazdasági termelő szervezetekbe belépni, nem kívánta az éppen megkapott földjét a

közösbe bevinni. A sikertelenség, az eredménytelen kollektivizálás megváltoztatásának érdekében különböző kényszerítő eszközöket alkalmaztak, aminek egyike volt, hogy a gazdákat terményeik beszolgáltatására kötelezték.

*Központi készletből meggyek
Lisztfoodyasztos alakulása?*

Gazd. év	I. félév		
	finom	kenyér	összesen
1951/52	9.743	22.083	31.826
1952/53	13.373	30.610	43.983
1953/54	14.768		
1954/55	16.832		
1955/56	18.110		
1956/57	17.216		
1957/58			

Öttes magánvagysók al

Gazd. év	I. negyed év	II. ne
1950/51	21.535	4.42
1951/52	19.229	8
1952/53	11.141	1.32
1953/54	3.146	78
1954/55	10.115	83
1955/56	10.709	92
1956/57	15.128	1.19

A beszolgáltatást természetesen nem a piaci, hanem attól lényegesen alacsonyabb áron számították. Míg a piaci árak 1946 és 1956 között 700%-kal növekedtek, a beszolgáltatási árak 150%-kal. A búza mázsánkénti önköltségének alig 1/5-t adták beszolgáltatási árként. Aki nem tudta a rá kirótt mennyiséget beszolgáltatni, azt az úgynevezett „elszámoltatási bizottságok” ellenőrizték. Ha találtak valamit, akkor büntettek, így az 1950-es évek első felében a birtokos parasztság harmada kapott „közellátási büntetért” büntetést. Ha nem találtak büntetni valót az ellenőrök, akkor jobbik esetben haladékot adtak a beszolgáltatásra s ezt bejegyezték mintegy hátralékot a Beadási könyvbe, rosszabbik esetben árvereztek.

Összbecyűjtés a termés %-ában.

Év	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica	Napraforgó
1951	44.8	47.9	25.5	26.1	15.8	94.9
1952	58.2	57.8	42.5	35.8	26.1	91.4
1953	48.6	50.4	28.3	22.3	12.8	97.4
1954	47.4	44.6	24.8	22.4	13.9	106.3
1955	53.8	57.1	20.1	18.7	16.1	102.8
1956	47.7	49.2	18.7	16.1	8.4	93.6

A begyűjtést olyannyira komolyan vették, hogy az 1948 decemberétől 1952 augusztusáig működő Dobi István vezette kormányban az 1950 végétől élelmezési miniszterként működő Nagy Imrét 1952. január 5-től az akkor létrejött Begyűjtési Minisztérium élére nevezték ki. Ez a minisztérium a Dobit váltó Rákosi kormányban, majd Nagy Imre első kormányában, a Hegedűs kormányban, Nagy Imre második kormányában és Kádár első kormányában 1956 végéig működött. A szigorúan titkos Begyűjtési dokumentációban nyomon lehet követni a tényleges begyűjtés alakulását 1951 és 1955 között, illetve az 1956-ra tervezetteket a búzától a különféle gabona-növényeken keresztül a burgonyáig, a babtól a lencsén át a borig, a sertéstől a baromfin keresztül a lóig. Jól lehet látni, hogyan alakult a vetésterületek átlagtermése, össztermése 1937-től 1949-ig, illetve 1950-től 1955-ig. Megállapítható, hogy összességében a mezőgazdasági termelés mennyisége csak 1951-ben és 1955-ben haladta meg az 1938 évi termést.

**1/a. A termelő beadási kötelezettsége az 1954–55–56. évben
(Változatlan terület esetén)**

Területi adatok			Beadási kötelezettség			
Művelési ág	Kat. hold	□-öl	Termény	Hús	Tej	
			búza kg	húsg kg	1954 liter	1955–56 liter
Szántó és rét	14	1341				
Szőlő			3150.	248.	255.	

1/b. területi adatok

Művelési ág	1954				1955				1956			
	Terület		Kataszteri tiszta jöved.		Terület		Kataszteri tiszta jöved.		Terület		Kataszteri tiszta jöved.	
	k. hold	□-öl	ar. K	f	k. hold	□-öl	ar. K	f	k. hold	□-öl	ar. K	f
Saját és bérbevett terület												
Szántó	14	66	124	53								
Rét		1275	11	17								
Együtt	14	1341	135	70								
Szőlő			tájegység:				tájegység:				tájegység:	

A Beadási könyvből kiderül, hogy a beadásnál figyelembe vették (!) a 14 éven aluli, és a 14 éven felüli családtagok számát és a földterület nagyságát. Ennek az olaszfalui gazdának 1954-ben 783 kg búzát, 487 kg rozst és 363 kg árpát kellett beadnia, amit teljesített. Gondoljunk abba bele, hogy ez összességében több mint másfél tonna gabona - mennyi munkába és fáradságba került ennek a mennyiségnek az akkori technológiával, jobbra kézi erővel való megtermelése! S ezen felül még a család saját szükségletét és a jövő évi vetőmagot is ki kellett gazdálkodni. Ugyan ezek a kötelezettségek:

- 1955-ben 701 kg búza, 579 kg rozsa és 301 kg árpa,
- 1956-ban 670 kg búza, 397 kg rozsa és 545 kg árpa.

terménybeadási kötelezettség

Összes kötelezettség	Kenyér-gabona	Takarm.-gabona
búza kg	szőlő kilogramm	

s
b
é
r

2520

18. Tejbeadás

Összesen	I.	II.
21		

Cikk	Előző évről	Szabad	Összesen	Hé
búza kilogramm				
sertés	110		110	
baromfi	9		9	
	13		13	
	22		22	
a 1:1:5	—	90	90	
1:1:5	—			
	—			
1:0:6	—			
1:10	—	—	—	
Összesen				

los feljegyzések: 19

szőlő feladás: 110 kg

szőlő: 30 kg

Tel: 40-40-40 liter

szőlő feladás: 110 kg

szőlő: 30 kg

Tel: 40-40-40 liter

A húst is lebontották cikkekre, így a gazdának be kellett szolgáltatnia:

- 111 kg hízott sertést,
- 9 kg hízott baromfit (bár itt elmaradása volt az előző évről és plusz 3 kg is kivetésre került), • 13,5 kg tyúkfélét (itt is plusz 4 kg elmaradás),
- 22,5 kg tojást (itt is plusz 4.4 kg elmaradás) és
- 135 kg vágómarhát (ezt külön táblázatban átszámolták 90 kg tiszta húsrá).

Ugyanezek a kötelezettségek 1955-ben: 110, 9, 13, 22, 135. Elmaradása ekkor nem volt a gazdának.

Az 1956-os beszolgáltatási kötelezettség: 0, 7, 10, 5, 17, 5, 105. A csökkenés oka, hogy a gazda korábbi 14 kataszteri hold földje 11 holdra csökkent, tehát ezt figyelembe vették. Minő figyelmesség! De ez ekkor már kevés volt. Talán így már érthető, hogy a beszolgáltatás volt az egyik fő oka annak, hogy a parasztság is a forradalom mellé állt.

A képekhez korhű, történeti leírást ***Dr. Seifert Tibor történész*** készítette

A múlt emlékeinek a tisztelete a stabil jelen és a konstruktív jövő alapja